

122. Bijbelstudie over A SANTA KISI FU A FERBONTU DE ARK DES VERBONDS - ARON HAB'RIT

ארון־הברית

Deel 5: De Ark in de Tempel

Door de eeuwen heen heeft de Ark der Getuigenis als geen ander voorwerp uit de Bijbel tot de verbeelding gesproken van gelovigen en sinds Steven Spielberg's "Indiana Jones" films ook van wereldse mensen. Talloze bijbelwetenschappers, historici en archeologen raakten gefascineerd door het feit, dat deze heilige gouden schrijn, die in עבריים Iv'rim [Hebreeën] 4:16 "troon der genade" genoemd wordt, ruim 2500 jaar geleden van het toneel verdwenen en sindsdien nooit meer boven water gekomen is. De meest vreemde en fantastische theorieën doen al sinds mensen heugen de ronde over de verblijfplaats van de Ark des Verbonds. Wij zullen ze één voor één in deze studiereeks nader onder de loep nemen, maar vooral gaan kijken wat de Bijbel over de gouden verbondskist te zeggen heeft. In het eerste deel behandelden wij de vragen hoe de Ark er uit zag, hoe groot zij is geweest en tot welk doel zij is gebouwd en door wie. In het tweede deel hebben wij aandacht besteed aan de wonderen en tekenen die met de Ark in verband gebracht worden bij de intocht in het Beloofde Land, waarbij de Ark der Getuigenis door haShem gebruikt werd als een kanaal waardoor Hij ongekende krachten kon laten zien aan Zijn volk, maar ook aan de vijanden van Zijn volk. Vooral dat laatste was het geval in deel 3 waarin de Ark zich in de handen van de Filistijnen bevond. In deel 4 lieten wij de dramatische omstandigheden de revue passeren, waaronder de Ark uiteindelijk door David vanuit Qir'yat Ye'arim werd overgebracht naar de heilige stad Jeruzalem. Deel 5 zal nu helemaal in het teken staan van de centrale plaats die de Ark des Verbonds innam in het nieuwe heiligdom.

De Ark in de tent te Jeruzalem

"Toen de koning in zijn paleis was gaan wonen en de Eeuwige hem aan alle zijden van al zijn vijanden rust gegeven had, zeide de koning tot de profeet Natan: Zie toch, ik woon in een cederen paleis, terwijl de Ark G'ds verblijft onder een tentkleed. Toen zeide Natan tot de koning: Welaan, doe al wat in uw hart is, want de Eeuwige is met u. Maar in die nacht kwam het woord van de Eeuwige tot Natan: Ga, spreek tot Mijn knecht, tot David: Zo zegt de Eeuwige: zoudt gij voor Mij een huis bouwen om in te wonen? Ik heb immers in geen huis gewoond van de dag af, dat Ik de Israëlieten uit Egypte voerde, tot nu toe, maar Ik ben rondgetrokken in een tent, in een tabernakel. Heb Ik ooit, terwijl Ik met al de Israëlieten rondtrok, tot een der stamhoofden van Israël die Ik geboden had, Mijn volk Israël te weiden, het woord gesproken: Waarom bouwt gij Mij niet een huis van cederhout? Nu dan, zo moet gij spreken tot Mijn knecht, tot David: Zo zegt Adonai Tz'vaot: Ik heb u gehaald uit de weide van achter de schapen, om vorst te zijn over Mijn volk, over Israël, En Ik ben met u geweest overal waar gij gegaan zijt. Al uw vijanden heb Ik voor u uitgeroeid. Ook zal Ik u een grote naam maken gelijk die van de groten der aarde. Ik zal een plaats bepalen voor Mijn volk, voor Israël, en het planten, zodat het op zijn eigen plaats kan wonen, zonder dat het meer opgeschrikt wordt en boosdoeners het onderdrukken zoals vroeger sedert de tijd dat Ik richters over Mijn volk Israël aangesteld heb. Ik zal u rust geven van al uw vijanden. Ook kondigt de Eeuwige u aan: De Eeuwige zal u een huis bouwen. Wanneer uw dagen vervuld zijn en gij bij uw vaders te ruste zijt gegaan, dan zal Ik uw nakomeling, uw eigen zoon, na u doen optreden, en Ik zal zijn koningschap bevestigen. Die zal Mijn naam een huis bouwen, en Ik zal zijn koninklijke troon voor immer bevestigen." **Surinaams:** "En a ben pasa so dati di a kownu ben sidon na ini en oso, èn Masra ben gi en rostu fu ala en feianti na ala sei; dan a kownu ben taki gi Natan a profiiti taki: Luku, mi de libi na ini wan sedre oso, ma a santa kisi fu Gado de tan na ini wan tenti. En Natan ben piki a kownu taki: Go du alasani disi de na ini yu hati, bikasi Masra de nanga yu. En a ben pasa so dati a neti dati, a wortu fu Masra ben kon na Natan taki: Go taigi Mi dinari David taki: So Masra de taki: Yu sa bow wan oso gi Mi fu

Mi sa libi na en ini? Noiti Mi ben libi na ini wan oso sinsi a ten di Mi ben tyari den Israëliet suma komopo fu Egypti te leki tide, ma Mi ben waka lontu na ini wan tenti efu na ini wan tabernakel. Na ala den presi pe Mi ben waka go nanga ala den Israëliet suma, Mi ben taki wan wortu gi iniwan fu den famiri fu Israël, di Mi ben komanderi den fu sorgu fu Mi pipel Israël taki: Fu san'ede un no bow wan sedre oso gi Mi? Now fu dat'ede; yu sa taki gi Mi dinari David taki: So Masra fu den legre taki: Mi ben teki yu komopo fu a skapu-koi pe yu ben luku den skapu fu tron kownu abra Mi pipel, abra Israël. En Mi ben de nanga yu na ala presi pe yu ben go, èn Mi ben figi ala yu feianti puru fu yu ai, èn Mi ben meki yu kisi wan bigi nen leki a nen fu den bigi man na tapu grontapu. Moro fara, Mi sa meki wan presi gi Mi pipel Israël, èn Mi sa prani den, fu den sa libi na ini den eigi presi, èn den no sa abi fu waka moro; èn den ogri suma no sa pina den moro leki den ben du fosi, sinsi a ten disi Mi ben komanderi krutuman fu de abra Mi pipel Israël, èn Mi ben meki yu rostu fu ala yu feianti. Moro fara, Masra taki gi yu dati En sa meki wan oso gi yu. En te yu dei sa kaba, èn yu sa sribi nanga yu tata, Mi sa opo yu bakaten pikin, disi yusrefi ben meki, èn Mi sa meki en kownukondre tan faste. A sa bow wan oso gi Mi nen, èn Mi sa meki a kownu-sturu fu en kownukondre tan fu tégò!" (ב שמואל Sh'mu'el bet [2 Samuël] 7:1-13 en א Div'rei haYamim alef [1 Kronieken] 17:1-12). Door de overbrenging van de Ark des Verbonds vanuit het huis van Oved Edom naar de heilige stad Jeruzalem en zijn opstelling in de tent die koning David speciaal voor dat doel heeft laten oprichten heeft de Ark weliswaar de laatste etappe afgelegd van haar reis naar de plaats die de Eeuwige volgens דברים D'varim [Deuteronomium] 12:11 verkozen heeft om daar Zijn Naam te doen wonen, maar het einddoel was nog niet bereikt: haar definitieve rustplaats op de berg Moria! David had er wel voor gezorgd dat het religieuze centrum naar de hoofdstad van zijn rijk verplaatst werd zodat bij de Ark weer dezelfde dagelijkse, wekelijkse, maandelijke en jaarlijkse plechtigheden konden plaats vinden als destijds gedurende de tocht door de woestijn. Toch had David daar geen vrede mee. Omdat hijzelf in luxe en weelde leefde had hij het gevoel dat hij de Eeuwige daarmee tekort deed. Hij vond, dat de verhoudingen niet klopten omdat de Ark als symbool van G'ds tegenwoordigheid nog steeds onder een eenvoudig tentkleed verbleef, terwijl hijzelf in een prachtig paleis woonde. Deze gedachte bleef maar aan hem knagen en daarom zei hij op een zekere dag tegen de profeet Natan: "Kijk eens, ik woon hier in een paleis van cederhout, terwijl de Ark van de Eeuwige nog steeds buiten in een tent staat... - Luku, mi de libi na ini wan sedre oso, ma a santa kisi fu Gado de tan na ini wan tenti..." De Profeet liet zijn koning niet eens uitspreken en viel hem in de rede, want hij begreep meteen al waar David naartoe wilde. Blijkbaar was hij het roerend met de koning eens dat de Ark als G'ds troon een huis moest krijgen dat gelijkwaardig was aan dat van de koning. Het Hebreeuwse woord voor 'paleis' היכל heichal werd vroeger namelijk ook gebruikt voor 'tempel'. Zo komen wij dit woord in de betekenis van 'paleis' bijvoorbeeld in א מלכים Melachim alef [1 Koningen] 21:1 tegen. Daar staat: שמרון אחו מלך היכל Achav, melech Shom'ron [het paleis van Ahab, de koning van Samaria]. In andere teksten staat hetzelfde woord in de betekenis van 'tempel'. Zo zien wij in o.a. ב מלכים Melachim bet [2 Koningen] 18:16 staan: יהודה היכל heichal haShem [de tempel van de Eeuwige] en o.a. in de תהלים Tehilim [Psalmen] 5:8, 79:1 en 138:2 zegt de psalmist: קדש היכל qod'sh'cha [Uw heilige tempel]. De profeet was het dus roerend eens met de koning en nog voordat die zijn voornemen kon uitspreken zei Natan tegen hem dat hij gerust moest doen wat zijn hart hem ingeeft, omdat de Eeuwige hem daarin ter zijde zou staan. Tenminste, daar ging hij er zomaar van uit. Hij achtte het blijkbaar niet nodig om eerst G'ds goedkeuring te vragen omdat het voor hem vanzelfsprekend was dat dit plan de Eeuwige welgevallig zou zijn. Om deze reden missen wij hierbij dus ook de bekende woorden die aan elke profetische boodschap voorafgaan: "Zo spreekt de Eeuwige!" Uit het ontbreken van deze vaste formule wordt ons duidelijk, dat de Eeuwige hier dus helemaal niet aan het spreken was, maar dat de profeet en raadsman van de koning in dit geval op eigen gezag sprak. Daar zou Natan al gauw zelf achter komen. Nog in diezelfde nacht kreeg hij namelijk van de Eeuwige een geheel andere boodschap om de volgende ochtend aan David door te geven, namelijk dat de tempelbouw voorlopig afgelast was! De Eeuwige heeft nooit gevraagd om een huis voor Hem te bouwen. Het was het idee van David om een tempel voor zijn G'd te bouwen zoals ook de andere volken voor hun goden deden evenals de wens van het volk Israël om ook een koning te

hebben zoals alle andere volken. Ook dat was nooit G'ds bedoeling! De opdracht om de Mish'kan [tabernakel] te bouwen was daarentegen wel van G'd afkomstig alsook de opdracht voor het bouwen van de Ark des Verbonds. Beide keren was het duidelijk Zijn wil en Zijn opdracht. Maar in het geval van de tempel was dat niet het geval! G'd heeft nooit de opdracht gegeven om voor Hem een huis te bouwen. Geen tempel, maar zeer zeker ook geen kerk! Vlak voordat Stefanus gestenigd werd heeft hij nog door het citeren van ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 66:1-2 geprobeerd duidelijk te maken hoe de Eeuwige over de tempel denkt als zijnde het huis van G'd: *“Onze voorouders hadden in de woestijn de verbondstent bij zich, gemaakt in opdracht van de engel die met Moshe [Mozes] sprak, naar het ontwerp dat Moshe had gezien. Onze voorouders hadden deze tent bij zich toen ze onder leiding van Yehoshua [Jozua] het land veroverden van de volken die G'd voor hen verdreef; dit duurde tot in de tijd van David. David werd door G'd begunstigd en vroeg om een heiligdom voor het volk van Ya'aqov [Jakob]. Maar het was Sh'lomo [Salomo] die voor G'd een tempel bouwde. Toch woont de Allerhoogste niet in een huis dat door mensenhanden is gemaakt, zoals de profeet zegt: ‘De hemel is Mijn troon, de aarde Mijn voetenbank. Hoe zouden jullie dan een huis voor Mij kunnen bouwen’ zegt de Eeuwige, ‘een plaats waar Ik kan rusten? Heb Ik dit alles niet met eigen handen gemaakt?’”*

Surinaams: *“Di den bigisma fu unu ben de ini a dreisabana, den ben abi a tenti na den di ben kotoigi tak’ Gado de nanga den. Gado ben taigi Moshe [Moses] fa a mus meki en, dan Moshe meki en leki a eksempe di a si. Makandra nanga Yehoshua [Yosua] den bigisma fu unu tyari a tenti disi kon dya, di den ben kisi fu den bigisma fu den. Gado yagi den sma puru di ben libi ini a kondre disi, meki den afo fu unu teki en abra. Èn a tenti tan na den te leki a ten fu kownu David. Gado ben sori David bun-ati, dan David aksi En efu a ben kan bow wan oso gi En, a Gado fu Ya'aqov [Yakob]. Ma a ben de Sh'lomo [Salomo] di bow wan oso gi En. Ma leki fa a profeti taki, a Moro Hei Gado no e libi ini oso di libisma meki. A skrifi taki: ‘Masra taki: Heimel na Mi kownusturu, èn grontapu na Mi futubangi. Sortu oso un o man bow gi Mi? Sortu presi un o man gi Mi fu Mi rostu? A no Mi srefi meki ala den sani disi?’”* (מפעלות Mif'alot [Handelingen] 7:44-50). Het was weliswaar een keiharde boodschap waar Natan zich de volgende morgen mee naar het paleis moest begeven en ik kan mij voorstellen dat de profeet het daar best moeilijk mee gehad zal hebben, maar gelukkig had hij ook nog goed nieuws voor de koning. De tempelbouw was niet definitief van de baan, maar slechts uitgesteld tot de volgende generatie. Zoals Hij ook het koningschap had goedgekeurd, zo zou de Eeuwige uiteindelijk ook het bouwen van de tempel toelaten. In beide gevallen zou haShem Zijn volk tegemoet komen door hun wensen in te willigen, maar dan wel onder Zijn voorwaarden waar zij zich aan dienen te houden. Daarom zou de Eeuwige eerst voor David een huis bouwen en het koningschap van zijn zoon Sh'lomo [Salomo] bevestigen, en pas daarna zou deze dan een huis voor de Eeuwige mogen bouwen. Dat was de boodschap die Natan aan David moest doorgeven: Niet David zal een huis bouwen voor de Eeuwige, maar de Eeuwige zal een huis bouwen voor David. Het was dus precies andersom. Met ‘huis’ wordt hier uiteraard een regerend vorstenhuis bedoeld. Aan de ene kant was de boodschap voor David weliswaar zeer teleurstellend, want hij zelf mocht de tempel niet laten bouwen, maar aan de andere kant was de boodschap voor hem toch ook weer positief, want hij kreeg wel de belofte, dat de Eeuwige hem tot de vader van een groot vorstenhuis zal maken, hetgeen daadwerkelijk is uitgekomen. Alle koningen van Yehuda [Juda] kwamen voort uit het huis van David. Zelfs de Koning der koningen, Yeshua, staat bekend als de Zoon van David! Met het oog hierop begrijpen wij, dat de belofte van de Eeuwige in de verzen 12 en 13 een dubbele profetie is: *“Want wanneer u sterft, zal Ik één van uw eigen zonen op uw troon zetten en Ik zal zijn koninkrijk sterk maken. Hij is degene die een tempel voor Mij zal bouwen. Het zal een huis zijn waaraan Ik Mijn naam verbind. En zijn koninkrijk zal Ik tot in eeuwigheid laten voortduren!”* **Surinaams:** *“En te yu dei sa kaba, èn yu sa sribi nanga yu tata, Mi sa opo yu bakaten pikin, disi yusrefi ben meki, èn Mi sa meki en kownukondre tan faste. A sa bow wan oso gi Mi nen, èn Mi sa meki a kownu-sturu fu en kownukondre tan fu tégò!”* Dat deze belofte niet alleen op David's zoon Sh'lomo [Salomo] slaat, maar op het hele nakomelingschap van David, blijkt uit het slot van vers 13 en zeker ook uit vers 16: *“Uw familie zal voor eeuwig dit koninkrijk regeren. Uw troon zal niet wankelen!”* **Surinaams:** *“En yu oso nanga yu kownukondre sa tan fu tégò na yu fesi; yu kownu-sturu sa tan faste fu tégò!”* Toch kan deze profetie naar menselijke maatstaven niet kloppen, want Sh'lomo is in 943 vóór de gewone jaartelling overleden en in het jaar 586 is er een einde gekomen aan het Davidische koningshuis door de

verovering van Jeruzalem en de verwoesting van de tempel door Nebukadnezar, waarna ook de Ark des Verbonds spoorloos verdwenen is. We zien dus dat de profetie die Natan had uitgesproken tweeledig is: het eerste gedeelte was bestemd voor de korte termijn en sloeg daadwerkelijk op Sh'lomo, maar in het tweede gedeelte kunnen wij de komst van de Mashiach [Messias] lezen, de Zoon van David! De koning heeft de boodschap blijkbaar heel goed begrepen en zei daarom tegen zijn zoon Sh'lomo toen de tijd daarvoor rijp was: *“Mijn zoon, ik zelf had het voornemen een huis te bouwen voor de naam van de Eeuwige, mijn G'd, maar het woord van Adonai kwam tot mij: ‘Gij hebt veel bloed vergoten en grote oorlogen gevoerd; gij moogt voor Mijn naam geen huis bouwen, omdat gij veel bloed voor Mijn aangezicht ter aarde hebt doen vloeien. Zie, u zal een zoon geboren worden; hij zal een man van rust zijn, Ik zal hem rust geven van al zijn vijanden rondom. Want hij zal Sh'lomo [Salomo] heten, en Ik zal vrede en rust in Israël geven in zijn dagen. Die zal een huis bouwen voor Mijn naam; hij zal Mij tot een zoon zijn, en Ik hem tot een Vader; Ik zal zijn koninklijke troon in Israël voor immer bevestigen!’ Nu dan, mijn zoon, de Eeuwige zij met u, opdat gij het huis van de Eeuwige, uw G'd, voorspoedig zult kunnen bouwen, zoals Hij aangaande u gesproken heeft.”* **Surinaams:** *“Mi manpikin, so leki mi de, mi ben prakseri fu bow wan oso gi a nen fu Masra mi Gado; ma a wortu fu Masra ben kon na mi taki: ‘Yu ben trowe furu brudu, èn yu ben meki bigi feti; yu no sa bow wan oso gi Mi nen, bikasi yu ben trowe furu brudu na tapu grontapu na Mi ai. Luku, yu sa meki wan manpikin disi sa de wan man fu rostu; èn Mi sa gi en rostu fu ala en feianti lontu en; bikasi en nen sa de Sh'lomo [Salomo], èn Mi sa gi freide nanga rostu na Israël na ini en dei. A sa bow wan oso gi Mi nen; èn a de Mi manpikin, èn Mi sa de en Tata, èn Mi sa seti a kownu-sturu fu en kownukondre abra Israël fu têgo.’ Now, mi manpikin, Masra mu de nanga yu èn blesi yu; go bow da oso fu Masra yu Gado, so leki A ben taki abra yu.”* (א) *Div'rei haYamim alef [1 Kronieken] 22:6-11*). Daarna gaf David alle leiders van Israël de opdracht zijn zoon Sh'lomo bij deze enorme onderneming te helpen en zei: *“Zet nu uw hart en uw ziel erop, de Eeuwige, uw G'd, te zoeken. Op dan! Bouwt het heiligdom van Adonai Elohim, opdat men de Ark van het Verbond met de Eeuwige en de heilige voorwerpen G'ds naar het huis kan brengen, dat voor de naam van de Eeuwige gebouwd wordt.”* **Surinaams:** *“Now seti un hati nanga un sili fu suku Masra un Gado; fu dat'ede, opo, èn bow a santa presi fu Masra Gado, fu tyari a santa kisi fu a ferbontu fu Masra kon, nanga ala den santa wrokosani fu Gado, fu kon na ini a oso disi wi sa bow gi a nen fu Masra.”* (א) *Div'rei haYamim alef [1 Kronieken] 22:19*). David was weliswaar een man naar G'ds hart, maar zijn leven werd gekenmerkt door oorlogen en omdat hij zoveel bloed heeft vergoten vond de Eeuwige hem niet geschikt om een heiligdom te bouwen voor de Ark der Getuigenis. Het was beter dat zijn zoon deze taak zou vervullen, want hij zou een man van vrede zijn, letterlijk een vredevorst, in het Hebreeuws שר שָׁלוֹם Sar Shalom! Opnieuw een heenwijzing naar Yeshua. De Eeuwige zou Israël vrede schenken zolang de zoon van David zou regeren en daarom moest zijn naam שלמה Sh'lomo zijn, hetgeen ‘de vreedzame’ betekent. Deze vreedzame koning, de vredevorst, mocht nu de definitieve rustplaats voor de Ark van de Eeuwige bouwen, een huis van vrede, בית שָׁלוֹם Beit Shalom, ofwel een huis der rust zoals zijn vader David het noemde: *“David riep te Jeruzalem samen alle oversten van Israel, de oversten der stammen, de oversten van de afdelingen die de koning dienden, de oversten over duizend, de oversten over honderd en de beheerders van alle have en vee van de koning en van zijn zonen, tezamen met de hovelingen, de helden en alle weerbare mannen. Toen stond koning David op en zeide: Hoort mij aan, mijn broeders en mijn volk. Ik zelf had het voornemen, een huis der rust te bouwen voor de Ark van het Verbond met de Eeuwige en voor de voetbank van onze G'd; ik heb de bouw dan ook voorbereid. Maar G'd heeft tot mij gezegd: Gij moogt voor Mijn naam geen huis bouwen, want gij zijt een krijgsman en gij hebt bloed vergoten. Toch heeft de Eeuwige, de G'd van Israël, mij uit mijn gehele familie verkoren om voor altijd koning te zijn over Israël; want Hij verkoos Yehuda [Juda] tot een vorst, en uit het huis Yehuda mijn familie, en onder de zonen mijns vaders heeft Hij een welgevallen gehad aan mij, zodat Hij mij koning maakte over geheel Israël. Uit al mijn zonen (want de Eeuwige heeft mij vele zonen gegeven) verkoos Hij mijn zoon Sh'lomo om te zitten op de troon van het koningschap van de Eeuwige over Israël. En Hij zeide tot mij: ‘Uw zoon Sh'lomo is het, die Mijn huis en Mijn voorhoven bouwen zal, want Ik heb Mij hem tot een zoon verkoren, ook zal Ik hem tot een vader zijn; en Ik zal zijn koningschap voor altijd bevestigen, wanneer hij volhardt*

in het betrachten van Mijn geboden en Mijn verordeningen, gelijk heden ten dage.' - Toen gaf David aan zijn zoon Sh'lomo het ontwerp van de voorhal met de daarbij behorende gebouwen, schatkamers, bovenvertrekken en binnenzalen, en van het vertrek voor het verzoendeksel; ook het ontwerp van alles wat hij in zijn geest had bedacht: voor de voorhoven van het huis van de Eeuwige, voor alle vertrekken in het rond, voor de schatkamers van het huis G'ds en voor die van de geheiligde voorwerpen, voor de afdelingen der priesters en der Levieten, voor alle dienstwerk in het huis van de Eeuwige, en voor alle gerei voor de dienst in het huis van de Eeuwige." **Surinaams:** "En David ben kari ala den fesiman fu Israël kon makandra, nanga ala den fesiman fu den famiri, nanga den kapten fu den grupu disi ben dini a kownu ala mun, nanga den kapten fu den dusun fetiman nanga den kapten fu den hondro fetiman nanga den ofsiri fu luku ala den gudu disi a kownu ben abi, nanga en manpikin, en ofsiri, en makti man nanga ala den dek'ati mansuma, fu den sa kon makandra na Yerusalem. Dan David a kownu ben opo tanapu, èn a ben taki: Yere mi, mi brada nanga mi pipel; mi ben abi na ini mi hati fu bow wan oso fu a santa kisi fu a ferbontu fu Masra kan rostu drape, èn fu a futu-bangi fu wi Gado, èn mi ben meki sani klari fu a oso; ma Gado ben taki gi mi taki: 'Yu no sa bow wan oso gi Mi nen, bikasi yu ben de wan fetiman, èn yu ben trowe brudu.' Toku Masra Gado fu Israël ben ferkisi mi na fesi fu a heri oso fu mi tata fu de kownu abra Israël fu têgo; bikasi A ben ferkisi Yehuda [Yuda] fu de a fesiman, èn fu a oso fu Yehuda, a oso fu mi tata, èn na mindri fu den manpikin fu mi tata A ben ferkisi mi, fu meki mi tron kownu abra heri Israël; èn na mindri fu ala mi manpikin (bikasi Gado ben gi mi furu manpikin), A ben ferkisi Sh'lomo mi manpikin fu sidon na tapu a kownu-sturu fu a kownukondre fu Masra abra Israël. En A ben taki gi mi taki: 'Sh'lomo, yu manpikin, sa bow Mi oso nanga den opo presi fu Mi, bikasi Mi ben ferkisi en fu de Mi manpikin, èn Mi sa de en Tata. Moro fara, Mi sa seti en kownukondre faste fu têgo efu a hori doro fu du Mi komanderi nanga Mi krutu so leki a de tide.' - Dan David ben gi Sh'lomo en manpikin a eksempre fu a opo presi nanga en oso fu en, èn fu en kibri-kamra nanga en sodro kamra nanga en inisei kamra fu en, èn fu a presi fu a gnade-sturu, èn a eksempre fu alasani disi a ben kisi doro a Yeye; fu en opo presi fu a oso fu Masra, èn fu ala en kamra lontu, fu en kamra fu kibri gudu fu a oso fu Gado, èn fu en kamra fu hori en santa sani; so srefi fu en grupu fu en priester nanga en Levi suma, èn fu a heri wroko fu dini na ini a oso fu Masra, èn fu ala en wrokosani fu a oso fu Masra." (אֲרוֹן־הַבְּרִית Div'rei haYamim alef [1 Kronieken] 28:1-7 en 11-13).

Tzadoq en Ev'yatar

Nog vele jaren voordat Sh'lomo de tempel mocht bouwen, is de Ark des Verbonds nog één keer buiten de muren van de heilige stad geweest, namelijk toen David moest vluchten voor zijn oudere zoon Av'shalom nadat deze zichzelf te Chev'ron [Hebron] tot koning liet uitroepen en de meeste Israëlieten zijn zijde kozen. David werd gedwongen om Jeruzalem te verlaten. Onder de getrouwen die hem volgden, bevonden zich ook de beide priesters Tzadoq en Ev'yatar alsook alle Levieten die bij hun vlucht de Ark hadden meegenomen. Ik vind het belangrijk om ook dit verhaal en de rol die de Ark hierin speelt in deze studie te vermelden: "Toen kwam iemand David berichten: De mannen van Israël hebben Av'shaloms partij gekozen. Daarop sprak David tot al zijn dienaren die te Yerushalayim [Jeruzalem] bij hem waren: Staat op, laten wij vluchten, want anders zullen wij niet aan Av'shalom ontkomen. Gaat haastig heen, opdat hij ons niet ijlings inhale, onheil over ons brenge en de stad sla met de scherpte des zwaards! De dienaren van de koning zeiden tot hem: Zoals mijn heer de koning verkiest, zie hier zijn uw dienaren! Toen ging de koning heen en zijn gehele huis volgde hem op de voet; tien bijvrouwen liet de koning achter om toezicht te houden op het paleis. De koning dan ging heen en al het volk volgde hem op de voet; bij Beit haMerchaq [het Verre Huis] bleven zij staan en al zijn dienaren trokken langs hem heen, benevens alle Keretieten en alle Peletieten. Ook alle Gatieten, zeshonderd man, uit Gat afkomstig, die zich bij hem hadden aangesloten, trokken langs de koning heen. - Het gehele land weende luid, toen al het volk voorbijtrok; de koning stak de beek Qid'ron [Kidron] over en al het volk trok in de richting van de woestijn. En zie, daar was ook Tzadoq [Sadok] en met hem alle Levieten die de Ark van het Verbond G'ds droegen. Zij zetten de Ark G'ds neer - ook Ev'yatar [Abjatar] was meegekomen - totdat al het volk uit de stad tot de laatste man voorbijgetrokken was. Toen zeide de koning tot Tzadoq: Breng de Ark G'ds weer naar de stad; indien ik genade vind in de ogen van de Eeuwige, dan zal Hij mij doen terugkeren

en mij haar en haar plaats doen weerzien. Indien Hij echter aldus spreekt: 'Ik heb geen welgevallen aan u', hier ben ik, Hij doe met mij zoals goed is in Zijn ogen. Ook zeide de koning tot de priester Tzadoq: Gij zijt immers een ziener? Keer in vrede naar de stad terug, met uw zoon Achima'atz [Achimaäs], en Y'honatan [Jonatan], de zoon van Ev'yatar, uw beider zonen, met u. Ziet, ik zal wachten bij de doorwaadbare plaatsen der woestijn, tot er van u een bericht komt, dat mij inlicht. Toen bracht Tzadoq met Ev'yatar de Ark G'ds naar Yerushalayim terug en zij bleven daar." **Surinaams:** "En wan boskopuman ben kon na David èn a ben taki: Den hati fu den Israëel suma ben go na a sei fu Av'shalom [Absalom]. Dan David ben taki gi ala en dinani disi ben de nanga en na Yerushalayim [Yerusalem] taki: Opo, meki wi lowe, noso wi no sa lon go kibri gi Av'shalom; meki wi gowe es'esi, noso a sa kisi wi wantem, èn a sa tyari ogri kon na wi, èn a sa naki a foto nanga howru. En den dinari fu a kownu ben piki a kownu taki: Luku, yu dinari de klari fu du iniwan sani disi wi masra a kownu sa taki. En a kownu ben go na fesi, èn en heri oso ben waka go na en baka. Ma a kownu ben libi tin fu en uma na baka fu luku a oso. En a kownu ben gowe èn a heri pipel ben waka go na en baka, èn den ben tan na Beit haMerchaq, wan presi farawe. En ala den dinari fu en ben waka go na en sei, nanga ala den Kereti suma nanga ala den Peleti suma, nanga ala den Gat suma, siksi hondro fetiman disi ben komopo na Gat èn disi ben waka na en baka, èn den ben waka pasa na fesi fu a kownu. - En a heri kondre ben krei nanga wan tranga sten, èn a heri pipel ben abra; a kownu srefi ben abra a kriki Qid'ron [Kidron] nanga a heri pipel èn den ben waka go na a pasi fu a sabana. En luku, Tzadoq [Sadok] ben abra tu nanga ala den Levi suma disi ben de nanga en, èn den ben tyari a santa kisi go; èn den ben poti a santa kisi fu a ferbontu fu Gado na tapu a gron. En Ev'yatar [Abyatar] ben go tu, te leki a heri pipel ben kaba fu komopo fu a foto. En a kownu ben taki gi Tzadoq taki: Tyari a santa kisi fu Gado go baka na ini a foto; efu mi sa kisi bun na ini a ai fu Masra, dan A sa tyari mi kon baka, èn A sa sori mi a santa kisi nanga en tanpresi agen. Ma efu A sa taki go taki: 'Mi no abi prisiri nanga yu', dan luku, mi de dya; meki En du nanga mi san disi de bun na ini En ai. A kownu ben taki moro fara gi Tzadoq a priester taki: Yu no de wan lukuman? Go baka na a foto nanga freide, yu nanga yu tu manpikin nanga yu; Achima'atz [Achimaäs] yu manpikin nanga Y'honatan [Yonatan], a manpikin fu Ev'yatar. Luku, mi sa wakti na ini a sabana, na a liba na den pisi pe a watra no dipi, te leki mi yere san yu boskopu sa taki. Fu dat'ede Sadok nanga Abyatar ben tyari a santa kisi fu Gado go baka na Yerushalayim èn den ben wakti drape." (שמואל ב) Sh'mu'el bet [2 Samuël] 15:13-18 en 23-29). Onder de getrouwen die David volgden bij zijn vlucht voor Av'shalom bevonden zich de beide priesters Ev'yatar ben Achimelech en Tzadoq ben Achituv. De eerstgenoemde zal u zeker niet onbekend zijn, want hij was een zoon van de priester Achimelech, die door Sha'ul samen met 84 andere priesters en alle inwoners van de priesterstad Nov werd gedood omdat ze toen David toevlucht hadden verleend. Ev'yatar was de enige die destijds aan het bloedbad was ontkomen en sindsdien een onafscheidelijk vriend van David was geweest. Pas toen David op sterven lag, koos hij partij voor Adonia die zichzelf uitriep tot koning. Daarom werd hij door Sh'lomo uit zijn functie gezet en verbannen naar de priesterstad Anatot, waarna wij niets meer van hem hebben vernomen. Maar dat alles was natuurlijk nog niet aan de orde toen hij met de Ark Jeruzalem ontvluchtte. Toen stond hij nog aan de goede kant, samen met Tzadoq ben Achituv, die hier in שמואל ב Sh'mu'el bet [2 Samuël] 8:17 overigens voor het eerst werd genoemd, terwijl wij zijn naam daarvoor nergens tegenkwamen. Volgens א Div'rei haYamim alef [1 Kronieken] 6:8 (Hebreeuwse Bijbel 5:34) behoorde Tzadoq, de zoon van Achituv, tot het nageslacht van Aharon en daarmee dus tot het priestergeslacht. De nakomelingen van Tzadoq, de Tzadoqim, in B'rit haChadasha [het Nieuwe Testament] Sadduceeën genaamd, werden later vanwege hun trouw aan de Ark des Verbonds door haShem zelf aangesteld om voortaan als enigen de dienst in de tempel te mogen verrichten zoals wij lezen in de beschrijving van de nieuwe tempel: "De hal die uitkijkt op het zuiden is voor de priesters die dienst doen in de tempel, en de hal die uitkijkt op het noorden is voor de priesters die dienst doen bij het altaar. Dat zijn de nakomelingen van Tzadoq, diegenen van de Levieten die in de nabijheid van de Eeuwige mogen komen om Hem te dienen!" **Surinaams:** "A kamra disi luku na oposei de gi den priester, den suma disi musu luku na a oso disi, èn a kamra disi luku na nordsei de gi den priester, den suma disi musu luku na a altari; den de den manpikin fu Tzadoq na mindri fu den manpikin fu Levi, disi kon krosibei na Masra fu dini En!" (יחזקאל) Yechez'q'el [Ezechiël] 40:45-46). "Maar de Levitische priesters, de

nakomelingen van Tzadoq, die zorg droegen voor Mijn heiligdom toen de Israëlieten zich van Mij afkeerden, mogen in Mijn nabijheid komen om Mij te dienen; zij mogen voor Mij klaarstaan om Mij vet en bloed aan te bieden, spreekt de Eeuwige G'd. Zij mogen in Mijn heiligdom komen en dienst doen bij Mijn tafel; ze moeten Mij trouw dienen!" **Surinaams:** "Ma den priester, den Levi suma, den manpikin fu Tzadoq disi ben luku abra Mi santa presi di den pikin fu Israël ben lasi pasi komopo fu Mi; den sa kon krosibe na Mi fu dini Mi, èn den sa tanapu na Mi fesi fu meki ofrandi fu a fatu nanga a brudu gi Mi, so Masra Gado de taki. Den sa kon na ini Mi santa presi, èn den sa kon krosibe na mi tafra fu dini Mi, èn den sa hori Mi komanderi!" (יחזקאל Yechez'q'el [Ezechiël] 44:15-16). "Het heilige gebied is voor de priesters, die nakomelingen van Tzadoq zijn, die Mij trouw bleven dienen en zich niet, zoals de Leviëten deden, van Mij afkeerden toen de Israëlieten zich van Mij afkeerden." **Surinaams:** "A santa presi sa de fu den santa priester fu den manpikin fu Tzadoq, disi ben hori Mi komanderi, den disi no ben lasi pasi di den pikin fu Israël ben lasi pasi, so leki den Levi suma ben lasi pasi." (יחזקאל Yechez'q'el [Ezechiël] 48:11). Het is jammer dat de Tzadoqim [Sadduceeën] daarna ten tijde van Yeshua een verkeerde visie op na hielden ten opzichte van engelen en de opstanding uit de doden en dat Ev'yatar later voor de verkeerde partij koos, maar tijdens het leven van David liet de houding van zowel Tzadoq alsook van Ev'yatar niets te wensen over, want beiden volgden de door haShem aangestelde koning onvoorwaardelijk en droegen de zorg over de Ark des Verbonds, die zij niet in de handen van de g'ddelozen wilden laten vallen. Dat zij de gouden Verbondskist in veiligheid wilden brengen was absoluut goed bedoeld en deze houding is dan ook lofwaardig, maar David vertrouwde volledig op de Eeuwige en zei tegen Tzadoq: "Brenge de Ark van G'd terug naar de stad. Als de Eeuwige mij gunstig gezind is, zal Hij zorgen dat ik terugkeer en de Ark terugzie op zijn eigen plaats. Maar als de Eeuwige mij afwijst, dan zal ik me daar bij neerleggen!" David wilde de Ark als het teken van G'ds tegenwoordigheid op zijn vlucht niet meenemen omdat hij ook zonder tastbaar bewijs erop vertrouwde dat de Eeuwige met hem meeging. Op aanwijzing van de koning keerden Tzadoq en Ev'yatar terug naar Yerushalayim om hem op de hoogte te houden van de gang van zaken. Zij namen de Ark met hen mee alsook hun beider zonen Achima'atz en Yehonatan. Deze priesters bewezen David met gevaar voor hun eigen leven onschatbare diensten door strategische inlichtingen aan hem door te geven. Nadat Av'shalom verslagen en gedood was wisten Tzadoq en Ev'yatar de oudsten van Yehuda ervan te overtuigen David te vragen terug te komen en opnieuw hun koning te zijn. Zo keerde David terug naar de heilige stad en kon de Ark inderdaad weer terugzien op de plaats waar de kist onderdak had gevonden.

De Ark wordt in de tempel gebracht

Nadat David zijn gezag in het koninkrijk weer gevestigd had liet hij uitgebreide maatregelen nemen ter voorbereiding van de tempelbouw. Door G'ds openbaring via de profeet Natan wist hij wel dat de tijd daarvoor in zijn dagen nog niet rijp was vanwege zijn vele oorlogen, maar hij wilde toch alvast met de voorbereidingen beginnen om het zijn zoon wat makkelijker te maken. De tijd om het heiligdom daadwerkelijk te bouwen als rustplaats voor de Ark zou echter pas aangebroken zijn wanneer de Eeuwige aan Zijn volk rust gegeven had. Zolang Israël nog geen rust gevonden had, kon Hij ook aan Zijn heilige Verbondskist nog geen rustplaats geven. De plek waar deze rustplaats, de tempel, eens zou moeten verrijzen, werd door David reeds in אֲדִירַיִם Div'rei haYamim alef [1 Kronieken] 22:1 aangewezen. Toen hij na de straf voor de volkstelling (2 Sam 24:1-25 en 1 Kron 21:1-30), de pest, op de dorsvloer van Ornan een altaar gebouwd had voor de Eeuwige, zei David: "Dit is het huis van de Eeuwige G'd, en dit is het brandofferaltaar voor Israël!" **Surinaams:** "Disi de a oso fu Masra Gado, èn disi de a altari fu a bron-ofrandi gi Israël!" Daarna liet hij zijn zoon Sh'lomo tot zich komen en droeg hem op om precies op deze plek de tempel te bouwen voor de Eeuwige. Toen David oud geworden was en zijn levenseinde naderde, riep hij zijn zoon Sh'lomo tot koning van Israël uit. In de lente van zijn vierde regeringsjaar begon Sh'lomo met de bouw van de tempel. Dit was 480 jaar nadat het volk Israël uit de slavernij in Egypte was bevrijd. "Toen al het werk dat Sh'lomo haMelech [koning Salomo] aan het huis van de Eeuwige deed, voltooid was, bracht Sh'lomo de geheiligde voorwerpen van zijn vader David erin; het zilver, het goud en die voorwerpen legde hij in de schatkamers van het huis van de Eeuwige. Toen vergaderde Sh'lomo de oudsten van Israël en

al de stamhoofden, de familievorsten der Israëlieten, tot Sh'lomo haMelech te Yerushalayim [Jeruzalem], om de Ark van het Verbond met de Eeuwige uit de stad Davids, dat is Tziyon [Sion], opwaarts te brengen. En alle mannen van Israël kwamen bij Sh'lomo haMelech samen, op het feest in de maand Etanim, dat is de zevende maand [de maand Tish'ri]. Toen alle oudsten van Israël gekomen waren, hieven de priesters de Ark op, en zij brachten de Ark van de Eeuwige, en de tent der samenkomst en alle heilige voorwerpen die in de tent waren, opwaarts; de priesters en de Levieten brachten ze opwaarts. Sh'lomo haMelech nu en de gehele vergadering van Israël met hem, die bij hem samengekomen was voor de Ark, offerden schapen en runderen, niet te tellen noch te berekenen vanwege de menigte. Vervolgens brachten de priesters de Ark van het Verbond met de Eeuwige naar haar plaats, de achterzaal van het huis, het heilige der heiligen, onder de vleugels der cherubs; want de cherubs spreidden beide vleugels uit over de plaats der Ark, zodat de cherubs de Ark en haar draagbomen van boven overdekten. De draagbomen waren zo lang, dat hun uiteinden van het heilige uit voor de achterzaal zichtbaar waren, maar buiten kon men ze niet zien; zij zijn daar gebleven tot op de huidige dag. Er was niets in de Ark dan alleen de twee stenen tafelen die Moshe [Mozes] op Chorev [Horeb] erin gelegd had, de tafelen van het verbond dat de Eeuwige met de Israëlieten gesloten had, bij hun uittocht uit het land Egypte. Toen de priesters uit het heiligdom naar buiten traden, vulde een wolk het huis van de Eeuwige, zodat de priesters vanwege de wolk niet konden blijven staan om dienst te doen, want de heerlijkheid van de Eeuwige had het huis van Adonai vervuld. Toen zeide Sh'lomo: De Eeuwige heeft gezegd in donkerheid te willen wonen; voltooid heb ik de bouw van het huis U ter woning, een vaste plaats om daar eeuwig te wonen. Daarna wendde de koning zich om en zegende de gehele gemeente van Israël, terwijl de gehele gemeente van Israël stond. En hij zeide: Geprezen zij de Eeuwige, de G'd van Israël, die met Zijn hand volbracht heeft, hetgeen Hij met Zijn mond aldus tot mijn vader David gesproken had: Van de dag af, dat Ik Mijn volk Israël uit Egypte leidde, heb Ik geen stad uit alle stammen van Israël verkoren om er een huis te bouwen, opdat Mijn naam daar zijn zou, maar Ik heb David verkoren om over Mijn volk Israël te heersen. Toen mijn vader David voornemens was een huis te bouwen voor de naam van de Eeuwige, de G'd van Israël, zeide de Eeuwige tot mijn vader David: dat gij het voornemen hadt voor Mijn naam een huis te bouwen, gij hebt er goed aan gedaan, dat gij dit voornemens waart, Gij evenwel zult het huis niet bouwen, maar de zoon die uit uw lendenen zal voortkomen, die zal het huis voor Mijn naam bouwen. De Eeuwige nu heeft het woord, dat Hij gesproken had, gestand gedaan, en ik ben opgetreden in de plaats van mijn vader David, en heb mij gezet op de troon van Israël, zoals de Eeuwige gesproken heeft, en ik heb dit huis voor de naam van de Eeuwige, de G'd van Israël, gebouwd, en er een plaats bereid voor de Ark, waarin het verbond van de Eeuwige berust, dat Hij met onze vadersen gesloten heeft, toen Hij hen uit het land Egypte had geleid." **Surinaams:** "Di ala a wroko disi Sh'lomo haMelech [kownu Salomo] ben du gi a oso fu Masra ben kon klari kaba, dan Sh'lomo ben tyari ala den santa wrokosani disi en tata David ben meki kon santa go na ini, a sorfu nanga a gowtu nanga den wrokosani, èn a ben seti den na miridri den gudu fu a oso fu Masra. Dan Sh'lomo ben kari den gransuma fu Israël kon makandra, nanga ala den fesiman fu den famiri, den edeman fu den Israël suma, kon na kownu Sh'lomo na Yerushalayim [Yerusalem] fu den sa tyari a santa kisi fu a ferbontu fu Masra komopo fu a foto fu David, disi de Tziyon [Sion]. En ala den mansuma fu Israël ben kon makandra na kownu Sh'lomo na a fesa fu a mun Etanim, disi de a di tu seibi mun [Tish'ri]. En ala den fesiman fu Israël ben kon, èn den priester ben opo a santa kisi. En den ben tyari a santa kisi fu Masra kon, nanga a tabernakel fu komakandra, nanga ala den santa wrokosani disi ben de na ini a tabernakel; den priester nanga Levi suma ben tyari den sani dati kon. En kownu Sh'lomo nanga a heri komakandra fu Israël di ben kon makandra nanga en ben kon na fesi fu a santa kisi, èn den ben meki ofrandi fu skapu nanga kaw disi ben de so furu dati yu no ben man teri den. En den priester ben tyari a santa kisi fu komakandra fu Masra kon na en presi na ini a moro santa presi fu a oso, na ondro den frei fu den cherub. Bikasi den cherub ben bradi den tu frei abra a presi fu a santa kisi, èn den cherub ben tapu a santa kisi nanga den tiki fu en na loktu. En den ben puru den tyari-tiki komopo go dati yu ben kan si den fu a santa presi, ma yu no ben man si den na dorosei, èn den de drape te leki tide. No wan sani ben de na ini a santa kisi boiti den tu ston tafra disi Moshe [Moses] ben poti drape na Chorev [Horeb], di Masra ben meki wan ferbontu nanga den Israël suma, di den ben komopo fu a kondre fu Egypti. En a ben pasa so dati di den priester ben komopo fu a santa

presi, dan a worku ben furu a oso fu Masra, so dati den priester no ben man tan drape fu dini moro langa, bikasi fu a worku ede; bikasi a glori fu Masra ben furu a oso fu Masra. Dan Sh'lomo ben taki: Masra ben taki dati A ben sa tan na ini a deki dungru. Fu tru, mi ben bow wan oso gi Yu, fu Yu kon tan na ini, wan tanpresi gi Yu fu tan fu têgo. En a kownu ben drai lontu, èn a ben blesi a heri komakandra fu Israël (èn a heri komakandra fu Israël ben tanapu). En a ben taki: Blesi de Masra Gado fu Israël, disi ben taki nanga En mofo nanga David mi tata, èn nanga En anu A ben meki a sani pasa so taki: 'Sinsi a dei disi Mi ben tyari Mi pipel Israël komopo fu Egypti, Mi no ben ferkisi wan foto fu ala den famiri fu Israël, fu bow wan oso gi Mi nen fu tan drape; ma Mi ben ferkisi David fu de basi abra Mi pipel Israël.' En a ben de na ini a hati fu David mi tata fu bow wan oso gi a nen fu Masra Gado fu Israël. En Masra ben taki gi mi tata David taki: 'Bikasi a ben de na ini yu hati fu bow wan oso gi Mi nen, yu ben du bun fu abi so wan prakseri na ini yu hati. Toku, yu no sa bow a oso; ma yu manpikin disi yusrefi sa meki, en sa bow a oso gi Mi nen. En Masra ben hori En wortu disi. A ben taki, èn mi ben teki a presi fu David mi tata, èn mi de sidon na tapu a kownu-sturu fu Israël so leki Masra ben pramisi, èn mi ben bow wan oso gi a nen fu Masra Gado fu Israël. En drape mi ben seti wan presi a santa kisi, disi abi a ferbontu fu Masra na ini, disi A ben meki nanga den tata fu wi, di A ben tyari den komopo fu a kondre fu Egypti.'" (מֶלָכִים א' [1 Koningen] 7:51-8:21 en דִּבְרֵי הַיָּמִים ב' Div'rei haYamim bet [2 Kronieken] 5:1-6:11). Daarna knielde Sh'lomo voor het altaar van de Eeuwige ten aanschouwen van de gehele gemeente van Israël, breidde zijn handen uit naar de hemel en sprak een lang gebed uit dat hij afsloot met de woorden: "Nu dan, sta op, Eeuwige G'd, naar Uw rustplaats, Gij en de Ark Uwer sterkte. Laten Uw priesters, Eeuwige G'd, zich bekleden met heil, en Uw gunstgenoten zich in het goede verheugen. Eeuwige G'd, wijs Uw gezalfde niet af, gedenk de gunstbewijzen aan Uw knecht David." **Surinaams:** "Now fu dat'ede opo, o Msra Gado, na ini Yu presi fu rostu, Yu, nanga Yu santa kisi fu Yu tranga; o Masra Gado, èn meki den priester fu Yu weri krosi fu ferlusu, èn meki den santawan fu Yu prisiri na ini bun. O Masra Gado, no drai Yu fesi komopo fu a fesi fu Yu salfuwan; memre a bun disi Yu ben sori na Yu dinari David." (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב' Div'rei haYamim bet [2 Kronieken] 6:41-42). In de bovenstaande teksten konden wij de Ark op het laatste deel van haar reis volgen van haar tijdelijk verblijf in de tent naar het permanente heiligdom op de tempelberg, de eindbestemming van de Verbondskist. In dit 'huis der rust', zoals David de tempel noemde, kon de Ark eindelijk haar definitieve rustplaats innemen. Althans dat was de bedoeling, maar zoals we straks zullen zien blijkt de tijd van haar omzwervingen helaas nog steeds niet achter de rug te zijn, want voor of na de verwoesting van de tempel raakte de Ark zoek tot op de huidige dag. Toch laten we niet vooruitlopen, maar gewoon de chronologische volgorde aanhouden. Pas nadat alle voorbereidende werkzaamheden helemaal afgerond waren, kon met de eigenlijke bouw van de tempel begonnen worden. Volgens מֶלָכִים א' [1 Koningen] 6:1 begon Sh'lomo in het vierde jaar van zijn regering met de bouw van de tempel. Als wij ervan uitgaan dat hij in het jaar 971 vóór de gewone jaartelling de troon besteeg zal hij wel rond 967 met de tempelbouw begonnen zijn. Zoals wij vanuit de jaarlijkse lezing van Megilat Ester weten was het al bij de koningen in de oudheid gebruikelijk om belangrijke gebeurtenissen tot de dag toe in de annalen vast te leggen. Dat was ook hier het geval. Zo staat in דִּבְרֵי הַיָּמִים ב' Div'rei haYamim bet [2 Kronieken] 3:1-2 zelfs de exacte bouwlocatie en het preciese tijdstip waarop de tempelbouw is begonnen: "Toen begon Sh'lomo met de bouw van de tempel te Jeruzalem op de berg Moria, waar de Eeuwige aan zijn vader David verschenen was; op de plaats die David daarvoor had bestemd, op de dorsvloer van de Yevusiet Ornan. Hij begon met de bouw in de tweede maand, op de tweede dag, in het vierde jaar van zijn regering." **Surinaams:** "Dan Sh'lomo ben bigin fu bow a oso fu Masra na Yerusalem na a bergi Moria, pe Masra ben sori Ensrefi na David en tata, na a presi disi David ben meki klari pe Ornan, a Yevus suma, ben fon aleisi. En a ben bigin fu bow na di fu tu dei fu di fu tu mun, na di fu fo yari disi a ben de kownu." De bouwactiviteit voor G'ds huis is buitengewoon intensief geweest en nam ruim zeveneneenhalf jaar in beslag. De tempel, die van gehouwen steen gebouwd was alsook van ceder- en cipressenhout, bestond uit drie gedeeltes, namelijk de voorhal, de hoofdzaal en de achterzaal. Voor de verdere afwerking werden enorme hoeveelheden goud, zilver en koper gebruikt. De hoofdzaal was het eigenlijke tempelvertrek waarin de priesters hun dienst deden. In het Hebreeuws noemde men dit de הֵיכָל heichal van het huis. Dat is afgeleid van het Sumerische woord e'gal, dat 'groot huis'

betekent. In het Babylonisch-Assyrisch was de variant ekallu gebruikelijk. Achter de heichal, de hoofdzaal, bevond zich de achterzaal, het allerheiligste, in het Hebreeuws דביר d'vir genaamd. Dat dit woord zonder klinkers dezelfde stam heeft als het woord דבר davar is een interessante bijkomstigheid. Het Hebreeuwse woord דבר davar betekent namelijk 'woord' en daarom is het buitengewoon boeiend te constateren dat in het דביר d'vir de עשרת־הדברים aseret d'varim waren opgeborgen, de beide stenen tafels met de Tien Woorden. In heidense tempels was de achterzaal de plaats waar het afgodsbeeld opgesteld was, maar in de tempel van de Eeuwige bevond zich daar de Ark des Verbonds als troon van de Allerhoogste G'd! Sh'lomo liet in het Allerheiligste twee kolossale houten cherubs van tien el hoog inbouwen, geheel overtrokken met goud. Hun vleugels waren elk vijf el lang, zodat elke cherub een totale vleugelwijdte van tien el had. Deze cherubs stonden zó opgesteld, dat zij met hun uitgebreide vleugels de Ark des Verbonds moesten bedekken, waarbij ze met één vleugel tegen de zijwanden van het allerheiligste aan kwamen, terwijl ze met hun andere vleugel elkaar raakten. Zo vormden zij als het ware een chupa, een huwelijksbaldakijn. In tegenstelling tot de cherubs op de Ark zelf hadden deze twee reusachtige cherubs, die met hun uitgespreide vleugels bijna de hele achterzaal vulden, hun blikken niet naar beneden op het Verzoendeksel gericht, maar naar buiten, naar de hoofdzaal om als het ware de toegangsweg naar G'ds troon te bewaken. Zij symboliseerden immers de wachters over de Ark des Verbonds. Onder het toeziend oog van deze cherubs werd de gouden Verbondskist in een feestelijke optocht naar de tempel gebracht en kreeg daar haar definitieve rustplaats toen deze werd ingewijd als huis van G'd. Het was een plechtige gebeurtenis, want de aanwezigheid van de Ark duidt op de tegenwoordigheid van de Eeuwige. Na een inleidende toespraak zegende Sh'lomo zijn onderdanen. Daarna sprak hij een gebed uit, waarin hij o.a. de Eeuwige smeekte om regen te geven aan Zijn volk in periodes van droogte. Hij zat geknield met zijn handen naar de hemel en vroeg om vergeving van alle overtredingen van het hele volk. Na het gebed wijdden de koning en alle aanwezigen de tempel in door het brengen van brandoffers en spijsoffers voor de Eeuwige. Daarna was het feest: *"Toen vierde Sh'lomo haMelech [koning Salomo] het feest, en geheel Israël met hem, een grote schare, van de weg naar Chamat af tot aan de Beek van Egypte, voor het aangezicht van de Eeuwige, onze G'd, gedurende zeven dagen en nog eens zeven dagen: veertien dagen!"*

Surinaams: *"En na a ten dati, Sh'lomo ben hori wan fesa, èn heri Israël makandra nanga en, wan bigi komakandra, fu a portu fu Chamat te doro a krika fu Egypti, na fesi fu Masra wi Gado, seibi dei langa èn dan ete seibi dei langa; tin-na-fo dei langa!"* (א מלכים Melachim alef [1 Koningen] 8:65). Het tijdstip van deze feestelijkheden was volgens mij echt niet toevallig. De verzen 1 en 2 van hoofdstuk 8, waarin dit tijdstip genoemd wordt, luidt in de vertaling van Het Boek daarom als volgt: *"Sh'lomo riep alle leiders van Israël, de stamhoofden en familiehoofden, naar Jeruzalem om er getuige te zijn hoe de Ark van het Verbond met de Eeuwige vanuit het heiligdom in Tziyon, de Stad van David, naar de tempel werd overgebracht. Deze feestelijke gebeurtenis had plaats in de tijd van het Loofhuttenfeest, in de zevende maand."* De Groot Nieuws Bijbel heeft vers 2 zo vertaald: *"Op het Loofhuttenfeest in de maand Etanim, de zevende maand van het jaar, kwamen alle vertegenwoordigers van Israël bij hem."* In vers 65 lazen wij dat het feest twee maal zeven dagen duurde, bij elkaar dus 14 dagen. Voor de viering van Sukot, het Loofhuttenfeest, staan in de Tora de volgende instructies: *"En de Eeuwige sprak tot Moshe: Spreek tot de Israëlieten: Op de vijftiende dag van deze zevende maand begint het Loofhuttenfeest voor de Eeuwige, zeven dagen lang. Op de eerste dag zal er een heilige samenkomst zijn; generlei slaafse arbeid zult gij verrichten. Zeven dagen zult gij de Eeuwige een vuuroffer brengen; op de achtste dag zult gij een heilige samenkomst hebben en de Eeuwige een vuuroffer brengen; het is een feest, generlei slaafse arbeid zult gij verrichten. Dit zijn de feesttijden van de Eeuwige, waarop gij heilige samenkomsten zult uitroepen, om de Eeuwige een vuuroffer te brengen: brandoffer en spijsoffer, slachtoffer en plengoffers, naar het voorschrift voor iedere dag, behalve de Shabatot [sabbatten] van de Eeuwige en behalve de gaven en al de gelofteoffers en al de vrijwillige offers, die gij de Eeuwige geven wilt. Doch op de vijftiende dag van de zevende maand, wanneer gij de opbrengst van uw land inzamelt, zult gij zeven dagen het feest van de Eeuwige vieren; op de eerste dag zal er rust zijn en op de achtste dag zal er rust zijn. Op de eerste dag zult gij vruchten van sierlijke bomen nemen, takken van palmen en twijgen van loofbomen en van beekwilgen, en gij zult vrolijk zijn voor het aangezicht*

van de Eeuwige, uw G'd, zeven dagen lang. Gij zult het als een feest van de Eeuwige vieren zeven dagen in het jaar, een altoosdurende inzetting voor uw geslachten; in de zevende maand zult gij het vieren. In loofhutten zult gij wonen zeven dagen; allen die in Israël geboren zijn, zullen in loofhutten wonen, opdat uw geslachten weten, dat Ik de Israëlieten in hutten heb doen wonen, toen Ik hen uit het land Mitz'rayim [Egypte] leidde: Ik ben de Eeuwige, uw G'd!"

Surinaams: "En Masra ben taki gi Moshe taki: Piki den pikin fu Israël taki; di fu tin-na-feifi dei fu di fu seibi mun sa de a fesa fu pina-oso seibi dei langa gi Masra. Na a fosi dei un sa abi wan santa komakandra; un no musu du wroko tapu a dei dati. Seibi dei langa un sa meki faya ofrandi gi Masra; na di fu aiti dei un sa abi wan santa komakandra gi unsrefi; èn un sa meki wan faya-ofrandi gi Masra; a de wan santa komakandra èn un no sa du wroko tapu a dei dati. Disi de den fesa gi Masra, disi un sa kari leki santa komakandra, fu meki wan faya-ofrandi gi Masra; wan bron-ofrandi nanga nyanyan-ofrandi, wan ofrandi nanga dringi-ofrandi, ibri sani na en dei; nanga un presenti, nanga ala un sweri, nanga ala un fri-wani ofrandi, disi un gi Masra. Sosrefi na di fu tin-na-feifi dei fu di fu seibi mun, te un ben klari fu kisi ala a froktu fu a gron kaba, dan un sa hori wan fesa gi Masra seibi dei langa; a fosi dei sa de wan sabadei, èn di fu aiti dei sa de wan sabadei. En na a fosi dei un sa tyari den taki fu bun bon, den taki fu den palmbon, èn taki fu den bigi bon, nanga taki fu den bon disi de gro na sei fu den kriki, èn un sa nyan prei seibi dei langa na fesi fu Masra un Gado. En ala yari un sa hori wan fesa gi Masra seibi dei langa. A sa de wan wèt gi ala den bakaten pikin fu un; un sa hori en na di fu seibi mun. En un sa libi na ini masanga seibi dei langa; ala den suma disi wan Israël uma meki den sa libi na ini masanga so dati ala den bakaten pikin sa sabi dati Mi ben meki den pikin fu Israël libi na ini masanga, di Mi ben tyari den komopo fu Egypti kondre; Mi de Masra, un Gado!" (ויקרא Vayiq'ra [Leviticus] 23:33-43). Het bouwen van de Suka [loofhut] dient dus ter herdenking aan de tocht door de woestijn naar het beloofde land. De Joden die in Israël geboren en daar ook woonachtig zijn, hebben het doel van deze woestijntocht al bereikt en hebben daarom alle reden om op deze reis terug te kijken die hun voorouders gemaakt hebben. Een week lang heeft ook Sh'lomo net als alle Israëlieten in een loofhut doorgebracht. Op de achtste dag moest volgens de Tora een heilige samenkomst worden gehouden waarop de offers gebracht moesten worden en volgens mij was dat de dag waarop Sh'lomo de tempel heeft ingewijd om de Eeuwige een vaste woning aan te bieden en daarmee een einde te maken aan de lange zwerftocht van de Ark! Dat de tempelinwijding inderdaad plaats vond tijdens het Loofhuttenfeest blijkt ook uit de smeekbede van de koning om regen voor het komende seizoen hetgeen al sinds mensen heugen door alle Israëlieten wordt gedaan. Sh'lomo heeft er nog zeven dagen aan het feest toegevoegd en volgens vers 66 liet hij het volk op de achtste dag gaan. Zij zegenden de koning en gingen opgewekt en verheugd naar hun woonplaatsen terug. Het overbrengen van de Ark naar בית־המקדש Beit-haMiq'dash [de tempel] gebeurde uiterst plechtig: "Toen alle leiders van het volk Israël aanwezig waren, tilden de kohanim [priesters] de Ark van de Eeuwige op en droegen hem naar de tempel op de berg, samen met de Mish'kan [tabernakel] en de bijbehorende heilige voorwerpen. De Levieten hielpen hen daarbij. Sh'lomo haMelech en alle Israëlieten die waren toegestroomd, kwamen voor de Ark bij elkaar en offerden een ontelbaar aantal schapen en runderen. Daarna droegen de priesters de Ark het Heilige der Heiligen binnen, de achterzaal en meest heilige vertrek van de tempel en zetten hem op zijn plaats onder de beschermende vleugels van de cherubs. Het volk stond buiten te wachten. Zodra de priesters het heiligdom hadden verlaten, vulde opeens een wolk de tempel van de Eeuwige! De priesters konden niet meer terug naar binnen om daar hun diensten te verrichten, want de Eeuwige had in al Zijn majesteit bezit genomen van Zijn huis." Toen de Israëlieten de wolk zagen moesten ze direkt terugdenken aan de wolk die hun voorouders veertig jaar lang heeft begeleid in hun tocht door de woestijn. De Eeuwige zelf was hun reisgids en heeft in de wolkkolom de weg bepaald die zij moesten volgen. Daarom wisten zij bij het zien van de wolk in de tempel, dat Hij ook nu in hun midden was! Hij nam hier voorgoed Zijn intrek en ging zitten op de troon die voor Hem in het heiligdom was neergezet. Hier was voortaan Zijn woning, de rustplaats der Ark Zijner sterkte.

Laatste verwijzing naar de Ark

Nadat de Ark in de tempel van Sh'lomo was neergezet werd er nauwelijks nog over gesproken. In de daaropvolgende boeken van de TeNaCH staan hierover opvallend weinig Schriftgegevens

met uitzondering van enkele Psalmen waarin de Ark bezongen wordt. De laatste historische verwijzingen naar de Ark des Verbonds dateren uit de regeringstijd van de beide koningen Chiz'qiyahu [Hiskia] en Yoshiyahu [Josia], waaruit wij kunnen afleiden dat zij ongeveer 360 jaar in de tempel moet hebben gestaan maar toch voor een onbepaalde tijd daaruit verwijderd moet zijn geweest, want in de kronieken lezen wij het volgende: *“Daarop vierde Yoshiyahu [Josia] in Jeruzalem voor de Eeuwige het Pesach [Pascha]. Men slachtte het Pesach op de veertiende der eerste maand. Hij wees de priesters hun taak aan en wekte hen op tot de dienst van het huis van de Eeuwige. Ook zeide hij tot de Levieten, die aan geheel Israël onderwijs gaven en de Eeuwige heilig waren: Zet de heilige Ark in de tempel die Sh'lomo, de zoon van David, de koning van Israël, gebouwd heeft. Gij behoeft die niet meer op de schouder te dragen. Dient thans de Eeuwige, uw G'd, en Zijn volk Israël; maakt u gereed naar uw families, overeenkomstig uw afdelingen, volgens het voorschrift van David, de koning van Israël, en volgens het voorschrift van zijn zoon Sh'lomo. Stelt u in het heiligdom op voor de familiegroepen van uw broeders, het gewone volk, en wel zo, dat de indeling der Levieten overeenkomt met die van de families.”* **Surinaams:** *“Moro fara, Yoshiyahu [Josia] ben hori wan Pesach [Paska] gi Masra na ini Yerusalem, èn den ben kiri a paska-lam na di fu tin-na-fo dei fu a fosi mun. En a ben seti den priester fu du den wroko, èn a ben yepi den fu du den wroko na ini a oso fu Masra. En a ben taki gi den Levi suma disi ben leri na heri Israël, èn disi ben de santa gi Masra taki: Poti a santa kisi na ini a oso disi Sh'lomo, a manpikin fu David, a kownu fu Israël ben bow; a no sa de wan lai na tapu un skowru; now dini Masra, un Gado nanga En pipel Israël. En meki unsrefi klari nanga a oso fu un tata, fu den grupu disi ben seti so leki David, a kownu fu Israël nanga en manpikin Sh'lomo ben skrifu kaba. En tan na ini a santa presi so leki a grupu fu den famiri fu den tata fu un brada, a pipel, èn so leki den famiri fu den Levi suma.”* (Div'rei haYamim bet [2 Kronieken] 35:1-5). Na de dood van Sh'lomo viel zijn koninkrijk uiteen. Zowel het land alsook het volk scheurde in tweeën: het noordelijk deel met tien stammen, het koninkrijk Israël, en het zuidelijk deel met twee stammen, het koninkrijk Juda. Vanwege de voortdurende afgoderij en ongehoorzaamheid tegenover de Eeuwige werd het noordelijk rijk in het jaar 721 vóór de gewone jaartelling door de Assyriërs verwoest en de tien stammen in ballingschap weggevoerd. De geschiedenis van het zuidelijk rijk wordt echter gekenmerkt door wisselend geloofsafval en herstel. Zo staat er in een tijd van geestelijk herstel onder koning Chiz'qiyahu [Hiskia] wél weer iets over de Ark vermeld: *“Chiz'qiyahu [Hiskia] nam de brief van de boden aan, las hem, ging naar de tempel en legde hem neer voor de Eeuwige. Daarna bad hij: Och Eeuwige, G'd van Israël, zittend op Uw troon hoog boven de cherubs, U alleen bent de G'd van alle koninkrijken op aarde. U hebt de hemel en de aarde geschapen. Adonai, luister naar mij.”* (Melachim bet [2 Koningen] 19:14-16 volgens de vertaling van Het Boek). **Surinaams:** *“En Chiz'qiyahu [Hiskia] ben teki a brifi komopo na anu fu den boskopuman, èn a ben leisi en, èn Chiz'qiyahu ben go na ini a oso fu Masra, èn a ben bradi en na fesi fu Masra. En Chiz'qiyahu ben begi na fesi fu Masra, èn a ben taki: O Masra Gado fu Israël, disi de tan na mindri fu den cherub, Yu wawan, fu ala den kownukondre fu grontapu; Yu ben meki heimmel nanga grontapu. Masra, beni Yu yesi fu yere.”* In dit gebed zien wij een duidelijke omschrijving van het Verzoendeksel met de cherubs, waaruit wij kunnen opmaken dat de koning voor de Ark knielde, temeer door de aanwijzing dat hij de schriftrol met de brief voor het aangezicht van de Eeuwige uitspreidde. De laatste keer dat de aanwezigheid van de Ark in de tempel genoemd wordt is in de bovenstaande beschrijving van de viering van Pesach tijdens de herinwijding van de tempel na zijn reiniging in het jaar 622 door koning Yoshiyahu [Josia] in het voorlaatste hoofdstuk van de kronieken. Volgens vers 3 moest de Ark door de Levieten op zijn oude plek teruggezet worden. Door de opdracht van de koning om de heilige kist wederom in de tempel te brengen kunnen wij logischerwijs de conclusie trekken dat de Ark waarschijnlijk door diens g'ddeloze voorgangers daaruit verwijderd moet zijn geweest. In vers 7 van hoofdstuk 33 lezen wij dat de slechte koning M'nashe [Manasse] een stenen afgodsbeeld in de tempel liet plaatsen en het ligt voor de hand dat hij dit in het Heilige der Heiligen liet neerzetten waardoor de Ark daaruit dus eerst verwijderd moest worden. Met zekerheid kunnen we dat echter niet zeggen. Wat we wel zeker weten is dat de Verbondskist na de reiniging van de tempel door zijn kleinzoon Yoshiyahu [Josia] weer netjes in het heiligdom teruggezet werd. Daarna werd het stil rondom de Ark des Verbonds, want dit was de laatste tekst in de TeNaCH, waarin de aanwezigheid van de Ark in de Tempel genoemd werd. Op grond van vage aanwijzingen in de

navolgende geschriften zijn er wel diverse theorieën ontstaan over wat er daarna met de Ark gebeurde, maar deze teksten zullen we de volgende keer nauwkeurig onderzoeken want: *“Elke Schrifttekst is door G'd geïnspireerd en kan gebruikt worden om onderricht te geven, om dwalingen en fouten te weerleggen, en om op te voeden tot een deugdzaam leven, zodat een dienaar van G'd voor zijn taak berekend is en voor elk goed doel volledig is toegerust.”*

Surinaams: *“Na Gado srefi ben meki sma skrifi ala sani san de ini a Santa Buku. Den sani disi bun fu gi leri, fu sori pe un fowtu, fu meki un kon bun, èn fu leri un fu libi wan bun fasi. (2 Timotheüs 3:16). Amen!*

Werner Stauder